

Surovstev O. O.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

STRATEGIC PLANNING OF THE COMMUNICATION CAMPAIGN IN SOCIAL MEDIA:
A THEORETICAL APPROACH**Summary**

Today social media in the marketing system is one of the key tools for communication between the seller and the buyer. At the heart of any communication campaign is the strategy, adherence to which guarantees the realization of the goals, which were set for the campaign, while keeping costs at a minimum. The foundation of the strategy, in turn, are the goals and steps to achieve them, often determined by ignorance of specific channel of communication. This article analyzes the existing strategic concepts and forms an universal approach to creating a communication campaign strategy in the field of social media.

Keywords: social media, strategy, international business, marketing communications.

УДК 339.46

Тунян А. Т.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС ВІРМЕНІЇ В РАМКАХ ЄВРАЗИЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СОЮЗУ

Стаття присвячена актуальній проблемі приєднання Республіки Вірменія до Євразійського економічного союзу. Мала відкрита економіка Вірменії, що існує великою мірою за рахунок емігрантської діаспори, отримала ознаки «голландської хвороби» та потребує нових науково обґрунтованих підходів щодо виправлення ситуації. Особливий дослідницький інтерес являє оцінка впливу міжнародної торгівлі в рамках ЄЕС на платіжний баланс Вірменії. Ідентифіковано характер стану платіжного балансу країни, що вказує на позицію чистого боржника, що призводить до іманентного погіршення міжнародної інвестиційної позиції країни. У зв'язку з приєднанням до Євразійського економічного союзу Вірменія почне переговори з членами Всесвітньої торгової організації про зміну своїх зобов'язань у рамках СОТ. Нинішні зобов'язання Вірменії в рамках СОТ не поширюються на інші держави – члени ЄАЕС. Інтеграційні фактори не зможуть суттєво вирівнювати платіжний баланс Вірменії, для цього необхідний цілісний системний підхід щодо глибинного реформування системи національного господарства.

Ключові слова: міжнародна торгівля, платіжний баланс, структура експорту-імпорту, геополітика, трансферти, енергетична залежність.

Постановка проблеми. Приєднання Республіки Вірменія до Євразійського економічного союзу 2 січня 2015 р. є новим інтеграційним етапом в системі економічних відносин країни. Цей макро-економічний процес буде мати суттєвий вплив на всю національну економіку Вірменії та на її міжнародну торгівлю зокрема.

Частка Вірменії в розподілі митних платежів, отриманих від ввезення товарів на територію ЄАЕС, складе 1,13%. Одночасно частка Білорусі скорочується з 4,7% до 4,65%; Казахстану – з 7,3% до 7,25%, Росії знижується з 88% до 86,97%.

Мала відкрита економіка Вірменії, існуюча у великій мірі за рахунок емігрантської діаспори, отримала ознаки «голландської хвороби» та потребує нових науково обґрунтованих підходів щодо виправлення ситуації. Особливий дослідницький інтерес представляє оцінка впливу міжнародної торгівлі в рамках ЄЕС на платіжний баланс Вірменії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість дослідницьких робіт з економіки Вірменії порівнюють економічне зростання національної економіки з іншими пострадянськими країнами, зокрема з Росією.

С. Айвазян, А. Березняцький та Б. Бродський за допомогою економетричних моделей виявили наявність «голландської хвороби» в економіці Вірменії. На відміну від Росії, де така економічна поведінка обумовлена експортом вуглеводородів, у Вірменії це обумовлено трудовою міграцією [1].

Г. Бадалян продовжує дослідження вірменської економіки через призму «голландської хвороби» та акцентує увагу на укріпленні курсу драма та підвищенню ліквідності фінансової системи країни [2].

На думку М. Александрова, вступ Вірменії в Євразійський союз обернеться для Росії щорічними багатомільярдними субсидіями. Автор наголошує, що за бажанням Росії бачити Вірменію у складі Євразійського союзу криються політичні мотиви [3].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із наявністю в сучасній економічній літературі значної кількості робіт, присвячених питанням функціонування вірменської економіки, досі дискусійним залишається питання щодо впливу приєднання Вірменії до Євразійського економічного союзу.

Мета статті. Ідентифікувати шляхи інтеграції Вірменії до Євразійського економічного союзу та виявити вплив на стан платіжного балансу від приєднання.

Виклад основного матеріалу. Після отримання незалежності в результаті розпаду СРСР Вірменія зіткнулася з низкою дуже серйозних викликів. Опинившись в ситуації транспортної ізоляції через закриття турецької та азербайджанської кордонів, республіка змушена була шукати нові шляхи для торгівлі та експорту, в тому числі зміцнюючи зв'язки з Іраном. Перед вірменським політичним керівництвом стояли не менш складні завдання проведення політичних і соціально-економічних реформ, що вимагали значних фінансових ресурсів. У цій ситуації, слідує стратегії «малої держави», що прагне розширити свої можливості шляхом збільшення свого поля для маневру, Єреван зробив ставку на політику комплементаризма, суть якої полягала у підтримці балансу між інтересами регіональних та світових акторів, залучених в регіон

Південного Кавказу. На ділі це означало лавірування між розширенням стратегічного партнерства з Росією і поглибленням відносин із Заходом. Перші роки незалежності і президентства Левона Тер-Петросяна – показовий етап зовнішньополітичного комплементаризма Вірменії. У розпал карабахської війни, використовуючи унікальну зовнішньополітичну кон'юнктуру, Єреван «отримував зброю і військову техніку від росіян, гроші на розвиток економіки – від американців, продовольство і гуманітарна допомога – від європейців, а паливо для воюючої армії – з Ірану. Варто відзначити, що багатовекторність залишається керівним принципом у зовнішній політиці Вірменії і на сьогоднішній день. У зв'язку з цим взаємини з Європейським Союзом є важливим виміром вірменського комплементаризма.

Тим часом до липня 2013 року Вірменія завершила технічні переговори про підписання асоціативної угоди та договору про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі з Європейським Союзом, які повинні були бути парафоновані на Вільнюському саміті ЄС наприкінці листопада.

Але в міру наближення саміту на Єреван був застосований серйозний тиск з боку Москви, яка сприймала євроінтеграцію як загрозу своїм інтересам на Південному Кавказі і не хотіла втрачати свій форпост на Південному Кавказі.

Незадоволеність Москви проявилася у збільшенні ціни на російський газ для Вірменії. Варто зазначити, що власником вірменської газової інфраструктури та монополієм постачальником газу в республіці є російська енергетична компанія «Газпром». Так, з 7 липня 2013 року Вірменія почала платити 270 доларів за одну тисячу кубометрів російського газу замість колишніх 180 доларів [3].

Вірменія є не тільки аграрною, а й індустріальною країною. Зокрема, тут є розвинена (хоча в значній мірі приватизована і перебуває в європейській власності) гірська промисловість. В цілому країна належить до бідних – на її економічному стані позначилися як багаторічні конфлікти з Азербайджаном (у результаті чого Вірменія перебуває в економічній блокаді з боку найближчих сусідів), так і внутрішні негаразди.

У сфері послуг Вірменія приєднується до домовленостей членів ЄАЕС на загальних підставах, а у сфері торгівлі товарами передбачений поступовий (до 2022 року) перехід до єдиного митного тарифу ЄАЕС.

До 2022 року Вірменія зможе застосовувати відмінні від ставок ЄАЕС митні збори на ряд товарів, у тому числі на м'ясо та м'ясні продукти. До 2020 року для республіки буде діяти окремий тариф на деякі види молочної продукції, яйця, мед, до 2019 року – на деякі види фруктів і горіхів.

Крім того, Вірменія буде застосовувати нульові митні ставки на бензин до 2018 року, а ставки єдиного митного тарифу перейде у 2020 році. За таким же принципом буде регулюватися рівень мит на деякі види продукції органічної і неорганічної хімії, фармацевтичної продукції, добрив, фарби, побутової хімії, шкіри, виробів з пластику та гуми (у тому числі на автошини).

У зв'язку з приєднанням до Євразійського економічного союзу Вірменія почне переговори з членами Всесвітньої торгової організації про зміну своїх зобов'язань в рамках СОТ. Нинішні зобов'язання Вірменії в рамках СОТ не поширюються на інші держави – члени ЄАЕС. Євразійську інтеграцію варто розглядати як частину світового інтеграційного процесу, в центрі якого повинна стояти людина.

Варто також відзначити, що Вірменія знаходиться у військовому союзі з Російською Федерацією. У м Гюмрі розташована одна з найбільших військових баз Росії за кордоном – 102-а. Близько половини

службовців бази складають вірмени. Також Росія займається озброєнням вірменської армії.

У багатьох виступах зазначалося, що в роботі над євразійським проектом необхідно поряд з економічною тематикою враховувати імперативність взаємодії у сферах освіти, науки і культури – без єдиного євразійського освітнього, наукового та духовного простору євразійська інтеграція буде позбавлена гармонійності і цілісності.

Економіка Вірменії, що існує у великій мірі за рахунок емігрантської діаспори, впала у кризовому 2009 році на 15% [4].

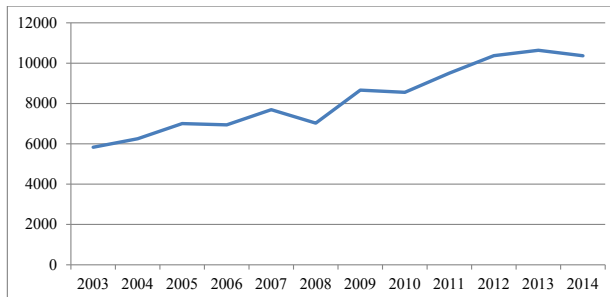

Рис. 1. Динаміка ВВП Вірменії (номінальний) у млн дол. США [4]

Протягом періоду, що досліджується, найбільш значимим падінням ВВП Вірменії є 2008–2009 рр., що пов'язане із негативним впливом світової фінансово-економічної кризи, а також початком рецесії в економіці Росії.

Протягом періоду, що досліджується, найбільш значимим падінням ВВП Вірменії є 2008–2009 рр., що пов'язане із негативним впливом світової фінансово-економічної кризи, а також початком рецесії в економіці Росії.

Зростання ВВП у 2014 році було обумовлено сільським господарством, лісовим господарством і розведенням риби. Ці галузі склали у ВВП 19,3%; разом вони підняли ВВП на 1,5% [4].

У промисловості основне зростання забезпечила обробна галузь – 7,7%, проти 7,1% за 2013 рік. Питома її вага у ВВП складала 10,1%, вона підняла ВВП на 0,5%. Водопостачання, каналізація, переробка відходів зросли на 6,3%, проте їх мала питома вага не вплинув на загальну картину. Зростанню ВВП сприяла галузь послуг. Наприклад, послуги зв'язку показали зростання у 10,2%, питома вага у ВВП – 3,8%, вплив на ВВП – 0,4%. Фінанси та страхування підвищили ВВП на 0,2%, громадське харчування та проживання – на 0,1% [3].

На ВВП справили негативний вплив промислові галузі – разом узяті. Гірничорудна промисловість, електрика і газ зареєстрували спади, відповідно, на 5,8% і 15,1%. Їхня питома вага у ВВП – 7% [3].

Окремо місце в нашому дослідженні займає платіжний баланс Вірменії, який є відображенням зв'язку національного господарства із зовнішнім економічним і фінансовим середовищем.

Характерною особливістю платіжного балансу Вірменії є його загальне від'ємне сальдо, що вказує на те, що вірменська економіка є чистим позичальником. Варто відзначити, що, на відміну від більшості пострадянських трансформаційних економік, платіжний баланс Вірменії має значне негативне сальдо як по рахунку поточних операцій, так і за фінансовим рахунком. Єдиний рахунок платіжного балансу Вірменії, який має позитивне сальдо – рахунок операцій з капіталом.

Сальдо зовнішньоторговельного балансу Вірменії у 2014 році було негативним і складало 1 трлн 198,4 млрд драмів.

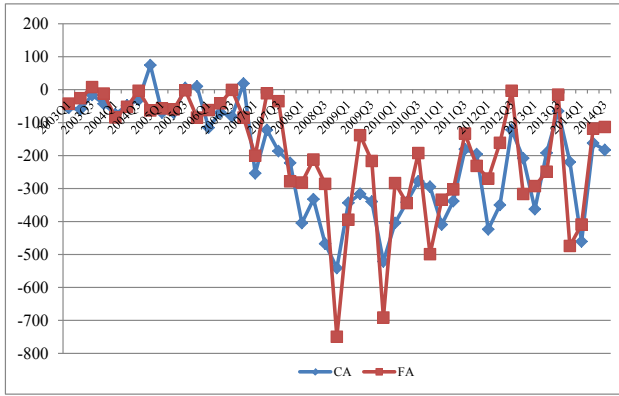

Рис. 2. Динаміка статей платіжного балансу Вірменії, млн дол. [4]

Зовнішньоторговельний баланс виріс в порівнянні з 2014 роком на 1%. У цілому з країнами СНД він скоротився, але обіг з Росією виріс на 3,2%, причому за рахунок імпорту. У 2014 році експорт в Росію порівняно з 2013 роком скоротився на 7,7%, а імпорт зріс на 6,7%. З Білоруссю обіг скоротився на 19%, Казахстаном – на 6,5% [4].

Скоротився на 4,8% й обіг з країнами ЄС. З іншими країнами обіг виріс на 5,4%. У тому числі з Туреччиною – на 10,2%, з Китаєм – на 29,4%, з Іраком – на 38,5%, з Японією – на 18,3% [4].

Найбільшим постачальником валюти до Вірменії залишаються трансферти від трудових та етнічних вірмен зі всього світу (рис. 3).

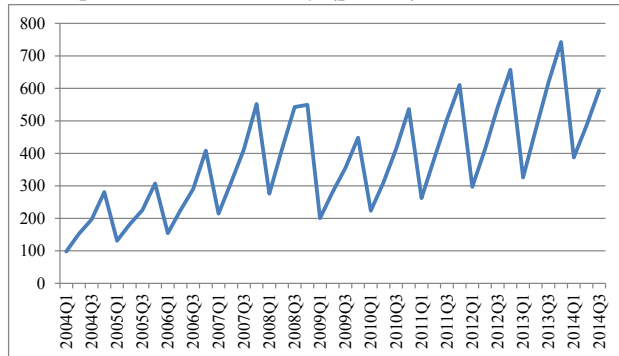

Рис. 3. Динаміка надходжень грошових переказів до Вірменії, млн дол. [4]

У цьому аспекті варто зазначити, що Євразійський союз – єдиний простір трудових ресурсів, і вступ у цю структуру вигідний для Вірменії, оскільки дозволить знизити потік трудових мігрантів, які через певний час перетворюються на переселенців.

Ім не доведеться шукати шляхів для отримання громадянства, щоб знайти нормальну стабільну роботу. На нашу думку, обсяг грошових переказів буде лише зростати.

В умовах членства в ЄАЕС зовнішня торгівля з РФ стає ключовим фактором подальшого економічного зростання Вірменії (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка зовнішньої торгівлі Вірменії та РФ, млн дол.

Рік	Товарообіг	Експорт	Імпорт	Сальдо
2011	1114,5	222,7	891,8	-669,1
2012	1339,2	280	1059,2	-779,1
2013	1445,4	334,5	1110,9	-776,4
2014	1402,7	308,4	1094,3	-785,9

Таблиця систематизована автором за матеріалами [4]

У 2014 році на частку Росії довелося 22,3% всього зовнішньоторговельного обігу Вірменії. Росія, як і раніше, є основним партнером Вірменії.

Сальдо торгового балансу протягом останніх десяти років залишається для Росії позитивним.

За результатами 2014 р. основу експортних поставок з Вірменії до Росії склали такі товарні групи: «Алкогольні і безалкогольні напої» з часткою 50,3% від усього вірменського експорту. На другій позиції розташовується група «Перли» з питомою вагою 12,0% від усього вірменського експорту, на третій – «Фрукти» з питомою вагою 7,2%. Ці товарні позиції складають 70% всього вірменського експорту до РФ [5].

Аналіз імпорتنих поставок з Росії до Республіки Вірменія у 2014 році показує, що лідируючою товарною групою є «Мінеральне паливо» поставки якої склали в 2014 році 55,0% від усього вірменського імпорту. На другій позиції розташовується група «Злаки» з часткою 11,0% від загального вірменського імпорту, на третій – «Котли, обладнання і механічні пристрої» з питомою вагою 5,5% [5].

Не можна також не враховувати фактор енергоносіїв, від яких Вірменія залежить на 100%. Для країн Євразійського союзу Росія продаватиме енергоносії за внутрішніми цінами, для інших по не внутрішнім.

На нашу думку, вищезазначені фактори не зможуть суттєво вирівнювати платіжний баланс Вірменії, для цього необхідний цілісний системний підхід щодо глибинного реформування системи національного господарства.

У цьому зв'язку відокремлюються такі проблемні питання функціонування ЄЕС [6]:

- відсутність єдності позицій країн – членів ЄЕС щодо проведення єдиної зовнішньоекономічної політики;

- політизація роботи наднаціонального органу об'єднання – Євразійської економічної комісії;

- наявність значної кількості обмежень та вилучень у взаємній торгівлі між країнами об'єднання. Найбільш проблемними сферами є торгівля послугами, а також алкогольними виробами, тютюном, фармацевтичними та медичними препаратами, газом та нафтою, автомобілями та рибною продукцією. Наразі в рамках об'єднання існує близько 600 різних вилучень та обмежень;

- збереження Росією монополії у рамках ЄЕС на постачання енергоресурсів. Кремль продовжує використовувати енергетичний чинник для тиску на Мінськ та Астану, що неодноразово викликало газові та нафтові «війни» між Росією та Білоруссю з Казахстаном. Крім того, в рамках об'єднання існують суттєві труднощі для Білорусі із отриманням доступу до казахстанської нафти, незважаючи на зацікавленість у цьому офіційної Астани;

- негативна практика прийняття російською стороною нормативно-правових актів, що обмежують (за вигаданими підставами) доступ товарів та послуг країн-учасниць ЄЕС до свого ринку;

- збільшення внутрішніх цін у Білорусі та Казахстані на товари широкого вжитку внаслідок підвищення їх вартості до російського рівня та через введення більших ввізних мит, посилення конкуренції на внутрішньому ринку серед національних виробників на користь російського бізнесу та перехід під російський контроль ключових секторів білоруської та казахської економіки [6].

Висновки і пропозиції. Вірменія у значній мірі вразлива до ризику серйозного спаду в Росії, що може спричинити значний тиск на платіжний баланс та перспективи росту Вірменії. У 2015 р. в економіці очікується помірний рецесія з ризиком її

посилення у випадку погіршення економічної ситуації в Росії та вірогідного негативного впливу на зовнішні дисбаланси та подальшого девальваційного тиску.

У 2015 р. очікується подальше збільшення дефіциту рахунку поточних операцій у результаті різкого зниження перерахувань коштів громадянами, що працюють за кордоном, та попиту на експорт з боку Росії. Вплив зниження нафтових цін на імпорт буде в значній мірі перекриватись зміцненням долару та зниженням міжнародних цін на ключові статті експорту Вірменії. Експорт продукції гірничодобувної галузі, особливо міді, забезпечує майже половину експорту товарів з Вірменії.

Вступ до Євразійського економічного союзу можна назвати історичним для Вірменії. У 2013 році саме політичні події зумовлювали економічну повістку. Відбулися президентські вибори і подальше ухвалення рішення про приєднання Вірменії до Митного союзу стали чинниками, що визначили довгостроковий зовнішньополітичний і зовнішньоекономічний курс. Це призвело до більш тісної залежності економіки Вірменії від макроекономічної ситуації в Росії.

Для скорочення ризиків, пов'язаних з Росією, вірменському уряду було б доцільно послабити зовнішні ризики, послабити напруження з Азербайджаном та покращити відносини з іншими сусідніми країнами.

Список літератури:

1. Голландская болезнь в экономиках России и Армении / Айвазян С.А., Березняцкий А.Н., Бродский Б.Е. // Прикладная эконометрика. – № 4(36), 28 декабря 2014 года.
2. Бадалян Г. «Голландская болезнь» армянской экономики: диагноз и лечение / Г. Бадалян [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://m.regnum.ru/news/718944.html>.
3. Александров М.В. Армения в Евразийском Союзе: все за и против [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.materik.ru/problem/detail.php?ID=15675&print=Y>.
4. Макроэкономическая статистика. Центральный банк Республики Армения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.cba.am/EN/SitePages/Default.aspx>.
5. Обзор экономики Армении по итогам 2014 года. Портал внешнеэкономической информации Министерства экономического развития РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/am/about_am/eco_am/.
6. Аналіз стану та перспектив розвитку євразійського економічного об'єднання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bintel.com.ua/uk/article/eazs/>.

Тунян А. Т.

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

ПЛАТЕЖНЫЙ БАЛАНС АРМЕНИИ В РАМКАХ ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА

Резюме

Статья посвящена актуальной проблеме присоединения Республики Армения в Евразийский экономический союз. Малая открытая экономика Армении, существующая в большей степени за счет эмигрантской диаспоры, получила признаки «голландской болезни» и требует новых научно обоснованных подходов по исправлению ситуации. Особый исследовательский интерес представляет оценка влияния международной торговли в рамках ЕЭС на платежный баланс Армении. Идентифицирован характер состояния платежного баланса страны, что указывает на позицию чистого должника, приводит к имманентному ухудшению международной инвестиционной позиции страны. В связи с присоединением к Евразийскому экономическому союзу Армения начнет переговоры с членами Всемирной торговой организации об изменении своих обязательств в рамках ВТО. Нынешние обязательства Армении в рамках ВТО не распространяются на другие государства – члены ЕАЭС. Интеграционные факторы не смогут существенно выравнять платежный баланс Армении, для этого необходим целостный системный подход к глубинному реформированию системы национального хозяйства.

Ключевые слова: международная торговля, платежный баланс, структура экспорта-импорта, геополитика, трансферты, энергетическая зависимость.

Tunian A. T.

V. N. Karazin Kharkiv National University

BALANCE OF PAYMENTS OF ARMENIA WITHIN THE EURASIAN ECONOMIC UNION

Summary

The article devoted to the issue of Armenia's accession to the Eurasian Economic Union. A small open economy of Armenia, existing largely by immigrant diaspora, received signs of «Dutch disease» and requires new approaches to remedy the situation. Of particular interest is the research impact assessment of international trade within the EEC on Armenia's balance of payments. Identified the nature of the balance of payments of the country, which indicates the net debtor position, which leads to deterioration of the inherent international investment position of the country. In connection with joining the Eurasian Economic Union of Armenia starts negotiations with members of the World Trade Organization on changing its obligations under the WTO. Current liabilities Armenia within the WTO do not apply to other Member States YEAES. Integration factors will not substantially equalize the balance of payments of Armenia, this requires a holistic system approach for deep reform of the system of national economy.

Keywords: international trade, balance of payments, structure of exports and imports, geopolitics, transfers energy dependence.